

PETICIJA: Oduzeti nagradu World Press Photo iz 1993. godine dodeljenu Bojanu Stojanoviću

PROBLEM: Godine 1993. fondacija World Press Photo dodelila je [Bojanu Stojanoviću nagradu u kategoriji Spot News](#) za fotografiju koja prikazuje pogubljenje Huseina Krše, civilnog ratnog zarobljenika tokom rata u Bosni i Hercegovini. Novi dokazi otvaraju ozbiljna etička pitanja o tome da li bi ova nagrada trebalo da ostane.

DOKAZI: U svom članku iz 2025. godine, „[Ubijanje za fotografiju](#)“, nagrađivana novinarka Barbara Matejčić iznosi verodostojne dokaze da je događaj fotografisan uz prethodno saznanje Bojana Stojanovića da će doći do pogubljenja. Time se dovodi u pitanje etička osnova na kojoj je ova nagrada dodeljena.

Više izvora, uključujući iskusne ratne fotografe i istražitelje ratnih zločina koji su intervjuisani ili citirani, ukazalo je na tehničke činjenice koje snažno sugerišu da prisustvo fotografa na mestu događaja nije bilo slučajno. To je kasnije potvrdio i sam Bojan Stojanović, iako je tokom godina menjao svoju verziju događaja. Ovi zaključci potkrepljeni su zvaničnim transkriptima Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, koji sadrže iskaze Gorana Jelisića, izvršioca pogubljenja prikazanog na nagrađenoj fotografiji. Njegovo svedočenje ukazuje na to da su policijski zvaničnici organizovali prisustvo dvojice fotografa kako bi zabeležili ubistva dvojice muslimanskih zarobljenika, Huseina Krše i Hajrudina Muzurovića, s namerom da se fotografije iskoriste u propagandne svrhe u Srbiji.

Kada je 2022. godine istraživanje novinark Barbare Matejčić pružilo prve dokaze da je opis fotografije objavljen na sajtu World Press Photo Fondacije obmanjujući, ona je kontaktirala fondaciju. Fondacija je pristala da izmeni opis, priznajući da žrtva, Husein Kršo, nije bio snajperista kako je prvobitno navedeno, već muslimanski civil. Izmenjeni opis glasio je: „*Optužen da je pucao na kolonu srpskih izbeglica, muslimanski civil biva zarobljen od strane uniformisanog srpskog policajca i pogođen je metkom u potiljak.*“ Međutim, nakon što je fondacija dobila dodatne dokaze o okolnostima pod kojima su fotografije nastale, odlučila je da ne preduzme dalje korake.

PRAKSA WORLD PRESS PHOTO-A: Godine 2015. World Press Photo Fondacija usvojila je Kodeks etike takmičenja ([Contest Code of Ethics](#)), kojim su definisani jasni etički kriterijumi koje kandidati moraju da ispune kako bi bili uzeti u razmatranje za nagradu. U dokumentu se navodi *da fondacija povezuje visokokvalitetno i pouzdano nefikcijsko novinarsko izveštavanje i pripovedanje sa globalnom publikom, putem digitalnih kanala, izložbi i godišnje publikacije. Milioni ljudi širom sveta vide nagrađene fotografije i priče, često po prvi put. Kao globalna platforma, fondacija ima odgovornost da predstavi što tačnije i najuverljivije radove. Učesnici konkursa dužni su da obezbede da je sav prijavljeni materijal nastao na etičan način i da pruža pravičan prikaz priča i ljudi koji su fotografisani.*

U skladu sa ovim principima, World Press Photo je nakon naknadnih istraživanja već opozvao dodeljene nagrade u najmanje dva slučaja:

- Godine 2015. nagrada dodeljena [Đovaniju Triolu](#) za seriju fotografija o gradu Šarlroa u Belgiji povučena je zbog *obmanjujućih opisa fotografija i netačno navedenih lokacija.*
- Godine 2010. opozvana je nagrada dodeljena [Stepanu Rudiku](#) za crno-belu seriju „*Street Fighting, Kiev, Ukraine*“ nakon što je *utvrđena digitalna manipulacija sadržajem fotografija.*

Iako je Kodeks etike usvojen tek 2015. godine, odgovornost World Press Photo-a da reaguje kada se pojave dokazi koji dovode u pitanje nagrađeni rad postoji nezavisno od datuma usvajanja tog dokumenta. Po prijemu verodostojnih dokaza koji osporavaju integritet ili etičku osnovu nagrađenog rada, fondacija je

dužna da zaštiti sopstvene profesionalne i etičke standarde i da postupi u skladu s njima. U aprilu 2026. Godine, Nezavisno udruženje novinara Srbije i Udruženje BH novinari [zvanično su zatražili od World Press Photo-a da opozove nagradu](#) dodeljenu Bojanu Stojanoviću. U svom zahtevu istakli su ne samo šira pitanja foto-novinarske etike i odgovornosti World Press Photo-a da reaguje na nove dokaze, već i položaj preživelih članova porodice žrtve, za koje kontinuirano predstavljanje ove fotografije na sajtu World Press Photo-a produžava i produbljuje njihovu patnju.

ODGOVOR WORLD PRESS PHOTO-A: Dana 3. juna 2026. godine, World Press Photo Fondacija odbila je da preduzme bilo kakve mere, navodeći da, na osnovu interne analize postojećih i novoiznetih tvrdnji, *nije pronađen proverljiv dokaz koji bi opravdao opozivanje nagrade dodeljene Bojanu Stojanoviću.*

PETICIJA I NJENO OBRAZLOŽENJE: Polazeći od istraživačkog izveštaja koji je pripremila Barbara Matejčić, ova petICIJA osporava zaključke World Press Photo-a i poziva fondaciju da primeni član 11 svog Kodeksa etike, prema kojem *učesnici konkursa moraju biti otvoreni i transparentni u vezi sa celokupnim procesom nastanka svojih fotografija, te snose odgovornost pred World Press Photo-om za svoju profesionalnu praksu.*

Imajući u vidu da je prijavljena fotografija bila namerno opremljena netačnim opisom od strane autora, u kojem je *žrtva predstavljena kao osumnjičeni muslimanski snajperista koji je pucao na kolonu srpskih izbeglica*, kao i činjenicu da je sam World Press Photo nakon dostavljenih dokaza priznao netačnost tog opisa i izmenio ga 2022. godine, uprkos tome što je fotograf osporavao navode koje je iznela Matejčić, te uzimajući u obzir svedočenje izvršioca pogubljenja Gorana Jelišića, dato pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju u Hagu, čini se da su prekršene sledeće odredbe Kodeksa etike World Press Photo-a:

Član 3. *Učesnici moraju osigurati da se prema fotografisanim pojedincima i/ili grupama postupa dostojanstveno i s poštovanjem, te da fotograf svojim delovanjem ne prouzrokuje fizičku i/ili psihološku štetu, dodatnu stigmatizaciju, diskriminaciju ili odbacivanje od strane njihove lokalne zajednice, naročito kada fotografiše ranjive pojedince i/ili grupe, kao i decu.*

Član 8. *Učesnici moraju osigurati da sadržaj i obrada fotografija i priča pružaju tačan i sveobuhvatan prikaz pojedinaca i/ili grupa. Potrebno je proceniti da li su eksplicitne i nasilne fotografije primerene priči koja se predstavlja, posebno kada uključuju ranjive osobe i decu.*

Član 9. *Učesnici treba da izbegavaju učvršćivanje stereotipa i da budu svesni predrasuda koje mogu dovesti do pogrešnog predstavljanja ljudi ili događaja.*

Član 10. *Potrebno je osigurati da opisi fotografija, kao i svi drugi tekstualni elementi, budu tačni.*

Član 11. *Učesnici moraju biti otvoreni i transparentni u vezi sa celokupnim procesom nastanka svojih fotografija i odgovorni su pred World Press Photo-om za svoju profesionalnu praksu.*

Pored toga, dostavljeni dokazi snažno ukazuju na potpuno ili delimično nepoštovanje sledećih odredbi Kodeksa etike World Press Photo-a:

Član 6. *Učesnici moraju osigurati očuvanje svoje nezavisnosti i ne smeju plaćati pojedince i/ili grupe za informacije ili učešće, niti prihvatati bilo kakav oblik naknade, poput poklona, novca ili usluga, od osoba koje mogu nastojati da utiču na priču koja se prikazuje. Dostupni dokazi snažno ukazuju na to*

da je fotografija nastala kao deo organizovanog propagandnog poduhvata jedne od zaraćenih strana, kao i da je fotografu omogućena posebna pogodnost u vidu pristupa područjima koja su inače bila nedostupna novinarima, od strane organizatora pogubljenja.

Član 7. *Učesnici moraju osigurati da se na odgovarajući način vodi računa o bezbednosti svih uključenih - uključujući fotografa, lokalne saradnike (fiksere) i fotografisane pojedince i/ili grupe. Potrebno je izbegavati nepotrebno preuzimanje rizika koje može dovesti do opasnih situacija.*

Imajući u vidu sve navedeno, jasno je da ovaj slučaj predstavlja test za foto-novinarske institucije da li će dosledno primenjivati etičke standarde kada se suoče sa dokazima koji dovode u pitanje radove kojima su ranije dodelile priznanja. Stoga od **World Press Photo fondacije** zahtevamo da:

1. **Opozove nagradu Spot News za 1993. godinu** dodeljenu Bojanu Stojanoviću;
2. **Uputi zvanično priznanje i izvinjenje** porodici Kršo zbog pogrešnog predstavljanja fotografije na svojoj internet stranici;
3. **Objavi odgovarajući kontekst** uz fotografiju u svojim arhivama i svim budućim komunikacijama u kojima se ona koristi;
4. **Objavi javno saopštenje** u kojem će obrazložiti način na koji je razmotrila dostavljene dokaze, kao i svoj institucionalni odgovor na njih.

Ovaj zahtev je podržan od strane Evropske federacije novinara kroz njenu [rezoluciju „O opozivu nagrade World Press Photo iz 1993. godine dodeljene Bojanu Stojanoviću“](#), usvojenu 19. juna 2026. godine.

TVOJE GLAS JE VAŽAN

Potpisivanjem ove peticije podržavate:

- **Etičku odgovornost** u foto-novinarstvu
- **Institucionalnu transparentnost** vodećih organizacija
- **Profesionalne standarde** koji razlikuju dokumentovanje od učestvovanja ili omogućavanja događaja
- **Odgovarajuće priznavanje** dostojanstva žrtava u ratnoj fotografiji

POTPISOM PODRŽI ETIČKO FOTO-NOVINARSTVO

Dokazi zaslužuju ozbiljno razmatranje. Profesionalni standardi zahtevaju institucionalni odgovor. Vaš potpis podržava princip da etičko foto-novinarstvo mora biti jasno odvojeno od propagande, čak i kada je ta razlika neprijatna.

POTPISNICI

1. Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS)
2. Udruženje BH novinari (BH Novinari)

3. Hrvatsko novinarsko društvo (HND)
4. Asocijacija novinara Kosova (ANK)
5. Asocijacija novinara Makedonije (AJM)
6. Sindikat medija Crne Gore (SMCG)
7. Evropska federacija novinara (EFJ)